

246302 - “Anneler Günü, Bayram Değildir Ve Kâfirlere Benzemek Sayılmaz” Şeklindeki Şüphe

Soru

Anneler Günü’nün câiz olduğunu söyleyen ve şu delillerle bunu temellendiren kimselere nasıl cevap verilir?

İnsanların “Anneler Günü” diye isimlendirmekte uzlaştıkları günde, anneleriyle iletişime geçmeleri ve onlara hediyeler vermeleri, şer’î anlamda bir bayram değildir. Bu, annelere vefa ve takdir günüdür. Dünyanın her yerinde insanlar annelerin iyiliğini kabul edip onları bu şekilde onurlandırma konusunda anlaşmışlardır.

Anneleri bu şekilde özel bir günle anmak, şer’î hükümlere aykırı olmayan sıradan bir düzenleme niteliğindedir. Zira İslâm şeriatı, her zaman ve zeminde anne-babaya vefa, şükran ve iyilikte bulunmayı emretmektedir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Bana ve anne-babama şükret. Dönüş ancak Banadır.”

Anne, kendisine iyi davranılması emrinde büyük bir pay almış; hatta babadan önce zikredilmiş ve ona iyilik emri tekrar edilmiştir.

Ebû Hureyre’den (radıyallahu anh) rivayet edildiğine göre bir adam Resûlullah’a (sallallahu aleyhi ve sellem) gelerek şöyle sordu:

“Ey Allah’ın Resûlü! İnsanlar içinde güzel arkadaşlığıma en çok kim hak sahibidir?”

Buyurdu: “Annen.” “Sonra kim?” dedi. “Yine annen.” “Sonra kim?” “Yine annen.”

“Sonra kim?” “Sonra baban.” (Müttefekun aleyh)

Anneleri Anneler Günü'nde onurlandırmak, yasaklanmış olan teşebbüh (kâfirlere benzeme) kapsamında değildir; bilakis genel hikmet kapsamındadır. “Hikmet müminin yitiğidir; nerede bulursa almaya daha layıktır.” Özellikle de İslâm şeriatının teşvik ettiği ve ona aykırı olmayan bir konuda.

Müslümanlar, Yahudilerin de oruç tuttuğunu bilmelerine rağmen Aşûrâ günü oruç tutmuşlardır. Nebî (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: “Biz Musa’ya sizden daha layığız.”

Öyleyse biz de anneyi onurlandırmaya başkalarından daha layığız.

Ayrıca Resûlullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) şu sözü:

“Sizden öncekilerin yolunu adım adım mutlaka takip edeceksiniz...”

Bu hadiste kastedilen, diğer ümmetleri takip etmeyi yasaklamak mıdır?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Bayramın şer’î (dini) anlamı şudur:

“Tekrarlanan ve alışılmış şekilde genel bir toplanma için kullanılan isimdir. Bu tekrar, ya yılın dönmesiyle, ya haftanın dönmesiyle, ya ayın dönmesiyle veya benzeri bir şekilde olur. Bayram şu unsurları kapsar:

Tekrarlanan bir gün (Ramazan Bayramı, Cuma günü gibi),

O günde gerçekleşen bir toplanma,

Bu günü bir araya getiren ibadet veya âdet türünden ameller.

Bayram bazen belirli bir mekâna mahsus olabilir, bazen de genel olabilir. Bu unsurların her biri ‘bayram’ diye adlandırılabilir.”

(Şeyhülislâm İbn Teymiyye, *İktidâu’s-Sırâtî’l-Müstakîm Muhâlefetü Ashâbi’l-Cehîm*, s. 189)

Anneler Günü ise yılda bir tekrar eden bir gündür; o gün toplanmalar olur; iyilik, sıla-i rahim, hediye verme gibi ibadet ve âdet türünden bazı uygulamalar yapılır. Böylece bayramın üç özelliği de onda toplanmış olmaktadır.

İkincisi:

Bayram, şer’î hükümlerin bir parçasıdır. Ya sabit (meşru) olur ya da sonradan ihdas edilmiş (bid’at) olur. Bu bayramın ise İslâm’da bir aslı yoktur. Eğer meşru ve hayırlı bir iş olsaydı, buna ilk önce Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) yönelirdi. Özellikle anneye iyiliğin faziletine dair naslar bu kadar çok ve açıkken.

Soruda da zikredilen deliller ortadadır. Eğer anneye iyilik ve vefa kapsamında yılda bir gün tahsis etmek meşru olsaydı, Nebî (sallallahu aleyhi ve sellem) buna mutlaka yol gösterirdi. O, iyiliğin, vefanın ve ihsanın peygamberidir.

Fakat bu hususta ne bir söz söylemiş, ne bir defa uygulamış, ne de sahabeden birinin böyle yaptığı nakledilmiştir. Bu da onun sonradan çıkarılmış bir bid’at olduğunu gösterir.

Eğer Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) bunu yapmış olsaydı, kabul edilen bir bayram olurdu. Eğer Aşûrâ’yı tuttuğu gibi bu günü oruç tutmuş olsaydı, o zaman müstehap bir oruç olurdu. Kim onu bayram yapmaya ya da özel bir ibadetle tahsis etmeye kalkarsa bid’ate düşmüş olur.

İmam Şâtıbî (rahimehullah), bid’at-i izâfiyeyi açıklarken şöyle demiştir:

“Bid’at; dinde sonradan ortaya çıkarılmış bir yoldur ki şer’î olana benzer. Bu yola girilmekle Allah’a ibadette aşırılık kast edilir...”

Buna örnek olarak belirli şekil ve heyetlere bağlı kalmak verilebilir; mesela zikri topluca tek ses hâlinde yapmak; Peygamber’in (sallallahu aleyhi ve sellem) doğum gününü bayram edinmek ve

benzeri şeyler.

Yine şeriatte o vakte özel olarak tahsis edilmemişken, belirli zamanlarda belirli ibadetlere bağlı kalmak da buna dâhildir; mesela Şaban ayının on beşinci gününü oruca tahsis etmek ve gecesini kıyamla geçirmek." (*el-İ'tisâm*, 1/37)

Üçüncüsü:

Kâfirlere benzemek zemmedilmiş ve yasaklanmıştır. Bu hususta gelen şiddetli tehditlerden biri, Nebî s.a.v'in şu buyruğudur:

"Kim bir topluluğa benzerse o da onlardandır."

Bunu Ebu Davud (4031) rivayet etmiş, Muhammed Nasıruddin el-Albani ise *Sahîhu Süneni Ebî Dâvûd*'da sahih kabul etmiştir.

Bu bayram ancak kâfir ümmetlerden bilinmiş, yalnızca onlardan alınmıştır. Hatta Arap ülkelerinde ilk ortaya çıkışı da bir gazetecinin teklifiyle olmuş; bunu da "medenî milletler bunu yapıyor" diyerek gerekçelendirmiştir.

Bu durum, Nebî s.a.v'in şu kavline dâhildir:

"Sizden öncekilerin yolunu adım adım mutlaka takip edeceksiniz."

Dolayısıyla bunu kutlamak, bizden önceki ümmetlerin sünnetini (yolunu) takip etmek demektir.

Nitekim "Resûlullah s.a.v zamanında bir adam, Büvâne'de deve boğazlamayı adanmıştı. Nebî s.a.v'e gelip: 'Ben Büvâne'de deve boğazlamayı adadım' dedi. Bunun üzerine Nebî s.a.v:

'Orada câhiliye putlarından tapılan bir put var mıydı?' buyurdu.

'Hayır' dediler.

'Onların bayramlarından bir bayram var mıydı?' buyurdu.

'Hayır' dediler.

Bunun üzerine Resûlullah s.a.v:

'Adağını yerine getir. Zira Allah'a isyan olan bir adakta ve Âdemoğlunun sahip olmadığı bir şeyde adak yerine getirme yoktur.' buyurdu."

Bunu Ebu Davud (3313) rivayet etmiş, el-Albani sahih kabul etmiştir.

Bu hadiste, câhiliye bayramlarına muhalefeti gözetmenin gerekliliğine açık bir delâlet vardır.

Nitekim Nebî s.a.v şöyle buyurmuştur:

“Allah’a en sevimsiz üç kişi vardır: Harem’de inkar eden, İslâm’da câhiliye sünnetini arayan ve haksız yere bir kimsenin kanını dökmek isteyen.” Buhari (6882)

İbn Teymiyye şöyle demiştir:

“İslâm’da câhiliye sünnetlerinden bir şeyi yapmak isteyen herkes bu hadisin kapsamına girer.

Câhiliye sünneti/alışkanlığı, onların üzerinde bulundukları her türlü âdettir. ‘Sünnet’ aslında âdet demektir; tekrar edilen ve insanlar arasında yaygınlaşan yol demektir; ister ibadet saysınlar ister saymasınlar. Onların âdetlerinden bir şeyi yapan kimse, câhiliye sünnetini takip etmiş olur.”
(İktizâu’s-Sırâti’l-Müstakîm, s. 76)

Kâfirlere benzemek haramdır; fiili işleyen kimse benzemeyi kastetmemiş olsa bile.

İbn Teymiyye şöyle demiştir:

“Kâfirlere benzemek iki şekilde olur:

Birincisi, bir şeyi sırf onlar yaptığı için yapmak ki bu nadirdir.

İkincisi ise, bir kimsenin başka birinden aslı itibarıyla alınmış olan bir fiili, kendi maksadı için yapmasıdır.

Bir kimse bir fiili yapar da başkası da onu yapmış olur; fakat ikisi de birbirinden almamışsa, bunun teşebbüh sayılıp sayılmayacağı üzerinde durulabilir. Ancak bu da, teşebbühe vesile olmaması ve muhalefetin gerçekleşmesi için yasaklanabilir.

Nitekim sakalların boyanması ve bıyıkların kısaltılması emredilmiştir. Resûlullah s.a.v’in: **‘Saçtaki beyazları değiştirin ve Yahudilere benzemeyin’** buyruğu, teşebbühün bizim kasdımız ve fiilimiz olmaksızın da meydana gelebileceğine delildir. Sırf yaratılıştaki hâli değiştirmeyi terk etmekle bile onlara benzemek söz konusu olabilir. Bu, tesadüfî fiilî benzerlikten daha kuvvetlidir.”
(İktizâu’s-Sırâti’l-Müstakîm, s. 83)

Muhammed bin Salih el-Useymin de şöyle demiştir:

“Şunu bilmek gerekir ki teşebbüh/benzemek niyetle değil, sûretle olur. Yani bir kimse, kâfirlere mahsus, onların alâmeti ve özelliği olan bir fiili işlerse, ister benzemeyi kastetsin ister kastetmesin, onlara benzemiş olur.

Birçok kimse teşebbühün ancak niyetle olacağını zanneder. Bu yanlıştır; çünkü esas olan görünüştür.”

(Fetâvâ Nûr alâ'd-Darb)

Dördüncüsü:

Birçok âlim, bu kutlamanın sonradan ortaya çıkmış bir bid'at ve kâfirlere benzemek olduğunu açıkça belirtmiştir.

Daha fazla bilgi için ([10070](#)) ve ([59905](#)) numaralı soruların cevaplarına bakınız.